

A „KELET” előfizetési díja:

dékre postán vagy helyben házhoz hordva	
Égész évre	16 frt.
Félévre	8
Negyedévre	4
Egy óra helyben	1 frt 50 kr
Egyes szám ára	7 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállás:

Főter 4-ik szám hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzandók.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

AZ ÉRTÉKESB CZIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak

Hatszor hasábozott garmond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppel Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasensteint et Voigler (Wallfischgasse 10.) Bud. Messe Publicistische Bureau Budapest. Haasensteint és Voigler hirdetés közv. irodája. Weisz Mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest szervitátor 5. sz.

Nyitási cikkek

garmond sora után 35 kr. fizetendő.

Kolozsvár, 1877. július 10.

Az osztrák-magyar állam két alkalmatossá közt felmerült vitás kérdéseket oly tere vezeték némely önző osztrák publicisták, melyen haladva okvetlen vagy oda jutnánk, hogy a belviszályok következtében meggyengült monarchiánk, elvesztve a külügyek intézésére nézve minden befolyását, rólunk nálunk nélkül fogának intézkedni a minket legközelebbre érdeklő kérdésekben is, vagy talán még az is megtörténhetne, ha ez mind így tart, hogy mint haszonvetetlenné vált állam, monarchiánk szétdaraboltnak.

Ez érdekében lehet a praslavismának, de nem az alkotmányos szabadság fejlődésének.

Múltán csodálkozni lehet tehát azon osztrák publicista urakon, kik a midőn a már ma tarthatatlanná vált előjogait az örökös tartományoknak fen akarják tartani, nem látják be, hogy az elérhetetlenre törekedve tulajdon alkotmányos életük alól vágják le a támogatást, mert a Lajtán-tuli része monarchiának Magyarországot támogatása nélkül okvetlen apróbb darabokra fog szakadni.

De nem kevésbé csodálkozunk azokon is, kik monarchiánk Lajtán-tul fekvő országaival létező összeköttetésüket oly készséggel felbonthatják, s ennél fogva Magyarország fennmaradását is készek volnának kockáztatni.

Ily viszonyok között nézetünk szerint nem helyesíthető némely lapok, egyének és pártnyalatok azon eljárása, midőn a jelenlegi miniszerelnököt és miniszeriumot mind untalan sárral dobálják s a mostan több-entben levő fusiónál szabadelvű pártot okvetlen gyengíteni akarják, mert az alkotmányos árnyalatok közt ez egyedül képes magát és elveit fenntartani.

Mi részünkről a legconservatibb lapokról sem akarjuk feltenni, hogy az alkotmányos életet hazánkban el akarnak fojtani, s épen úgy nem azt, hogy a Lajtán-tuli országoktól akarja függetleníteni a magyar miniszeriumok visszalépését.

Ennél fogva, mint talán már említettük, tévesnek tartjuk azon felfogást is, mintha Tiszának azért, mert a bécsi miniszeriummal eddigelő nem jött létre egyetértés, vissza kellene lépni, mert a magyar miniszernek csak azon esetben kell visszalépni, ha a ma-

gyar parlamentben elveszti a többséget, s mi nem tartozhatunk azokhoz (hár ha a monarchiát a maga területi épségében fen óhajtuk tartani), kik a közösségeit oda szeretnék magyaráztatni, hogy ezután csak azon miniszerium tarthassa fen magát e monarchia valamelyik részében, mely a monarchia mindkét fele feltétlen bizalmát bírja.

Azonban helyesnek tartjuk a miniszerelnök azon eljárását, mely szerint mindent megkísért a monarchia két fele közti egyetértés helyreállítására és fenntartására s csak végső esetben veszi igénybe az uralkodó közbeszólását.

Csendesen elvárhatjuk tehát a végeredményt majd idővel, mely bizonyára jobb eredményekkel kecsegtet, mintha már-már most végkép szakítottunk volna, mert az országgyűlés szünetelése módot és alkalmat nyújt mind két részről megfontolni a túlságosságot követelések eredményét.

— A hivatalos „Journal de St. Petersburg” Milán trónbeszédéről és Szerbiának a háboruban való részvétele kérdéséről a következőleg nyilatkozik: „Ez a mi Oroszországot illeti, úgy látszik, már bebizonyította, hogy mindenestül súlyos veszteség mellett, de mégis kevesebb áldozat árán, mint a hogy hitték, utat tudott magának törni Bulgáriába, a nélkül, hogy szerb területet érintett volna. A nélkül, hogy a főhadiszállás stratégiai útkaiba beavatva lennénk, a földabroszt megnézve, meg lehet győződni a felől, hogy a Törökországba benyomulás nem fogja a szerb határokat érinteni. A szerb hadsereg közreműködését tehát lehet-e oly nagyfóntosságunk venni? Az utolsó év alatt adott bizonyítékok után, a melyekre Milán fejedelem beszéde oly élesen hivatkozik, épen közreműködés a jelenlegi haderők mérlegében nem igen sokat nyomua és előtűnk hasznatlannak látszik emlékeztetni arra, hogy há Oroszország a Törökország ellen eddig viselt harjaraiban minden közreműködést nélkülözhetett, hogy az rá nézve a jelenlegi hadjáratban elkerülhetlenül szükséges legyen, mert serege a mai napig egy eddig ismeretlen fokú tökélyt ért el. Szerbiának az actioha lépése vagy töelése tehát e tekintetben se erősödést, se gyengülést Oroszországra nézve nem okozhat.

Ha egyrészt a mint már említettük, Oroszország katonai operációi nincsenek érdekelve azon határozatok iránt, melyek Belgrádban, vagy Kragujeváczban hozhatnának, azt is el lehet

— Nincs semmi mondani való? — kérdő a hallgatást megtörve Butler ur.

— Nincs, — felelt a kevély gyermek, színelit engedelmesség hangján, — miután atyám határozottan kijelentette akarát, nekem nincs mit mondanom reá.

— S nincs semmi megígérni való?

— Nincs más hátra, mint engedelmeskednem, ön mondta ezt.

— De szívből engedelmeskedsz-e legalább? Mert az ily hényyszerű engedelmesség, minőt te negélyezni látszol, inkább hasonlít az ellenszegüléshez.

— Szívennek, úgy hiszem, semmi köze ehez, miután épen ezt kívánja atyám, hogy elhallgattassam. Engedje meg, hogy kissé elmélkedhessem a felől, mit lelkiismeretem parancsol tennem.

E szavak után sietve távozott, apját lesújtva s keserű gondolatok martalékaul hagyva.

Butler ur, a mint egyedül látta magát, egészen feledve jelenlétét, könyekben tört ki. Nem tudtam elviselni, hogy szemtanúja legyek e mély fájdalomnak, s azon szándékkal közeltem hozzá, hogy bevalljam neki mindent, bocsánatát kérve a sok keserűségért, mit neki okozok, s azzal búcsút vegyek tőle örökre; de alig hogy megpillantott, odajött, megragadta kezem, s a legnagyobb nyugalanság kifejezésével, minővel atya lehet gyermekeért, kélelő hangon szólt:

— Kedves jó Jakabom, siessen fia után. Némi szóvita támadt közöttünk s félek... Magam sem tudom mitől, de félek! Kövesse őt kérem szépen, s ha visszaküldi tegyen úgy mintha távoznék, de azért ne veszítse őt szemelől. Menjen barátom, menjen, siessen! De tette hozzá, egy percig visszatartóztatva még, ne szóljon semmit arról, hogy nyugtalan vagyok. Ma gának is vannak gyermekei, s tudhatja, hogy néha, mikor hibáznak, úgy kell tennünk, mintha nem szeretnők őket!

hinni, hogy ily határozatok nem (?) fogának befolyással lenni a mostani viszonyokra, melyek Pétervár és Bécs között fennállnak. Ezen viszonyok, bála istenek, túlesnek azon rázkódások körén, melyek a szkupstinából származhatnak s a két hatalom egyetértése azok által nem érintethetik (?)

— Berlinben és Párisban e hó 7-én a pápa halálának híre volt elterjedve. A hirt megelőzte olasz lapok azon tudósítása, hogy a pápa állapotában aggodalmat keltő fordulat állott be. A catastropha híre nagy felindulást keltett a párisi és berlini politikai körökben, s az olasz kormánykörökben bizonyára nem kevésbé. Az első cátfólat nem is találta hitelt, mert köztudomás, hogy IX. Pius pápa halála esetére rendelkezéseket tett s azt akarják tudni, hogy rendelkezések azt is tartalmazzák, hogy halála egy ideig titokban tartassék, a míg utódját illetőleg bizonyos intézkedések történnek. Előre látható, hogy az utód kérdése, különösen a mai franciaországi viszonyok mellett, éles differentiákat fog felköltetni Franciaország és Olaszország között, melyektől Németország annál kevésbé fog távol állani, mert Németország a pápai utód megválasztásától speciális tervei és óhajai megvalósítást reméli. Az európai bonyodalmak lehetősége tehát épen nincs kizárva, s így teljesen érthető a távirat, hogy a pápa halálának híre a külföldi börzék s különösen a párisi árhányatlással fogadták. A hír azonban, mint Rómából hiteles távirat jelenti, nem igaz.

A háboru szinteréről.

Galacz, 1877. július 6.

(A „Kelet” eredeti tudósítása)

Tekintetes Szerkesztő ur!

Az egész művelt világ hírlapirodalma folyvást azt kürtöli, mi pedig saját tapasztalataink alapján állíthatjuk, hogy „az oroszok pénze fog gyatánlan van!” s mégis, ha a szükség úgy hozza magával, oly könnyen bannaka milliókkal, miatba bizony azokat épen csak a Duna partján a homokból kellene kívánniok.

Előzött mintegy három héttel már tudattam a „Kelet” t. olvasóival, hogy a Bratis kiöntése annyira megrongálta a Galacz-bessarábiai országot töltését, hogy itt a postai közlekedést is teljesen be kelle szüntetni; s daczára azon körülménynek,

Sietve engedelmeskedtem. Távolról követtem Hope-ot. Láttam azt bēhaladni az erdőbe, s levelet magát a földre hosszan elnyulni a zöld fűben arcát kezeibe temetve, egész teste görcsösen rázkodott a sirástól; de e roham, mely felett figyelemmel őrködtem, nem sok ideig tartott; ismét felkelt, s elkezdett járkálni az erdőben, kezével tüzesen badovázva, s egész marok zöld levelet tépdessze le a fákrol s őrlt taglejtéssel szorva szét maga körül. Miután egy darabig járt így alá s fel, megcsöndesedett, leült s inkább csak ábrándozni mint mélyen elmélkedni látszott, s ekkor hirtelen megfordulva, hogy visszatérjen a merről jött, kevés távolságra megpillantott engem.

— Jakab, szólított meg nyers ha ngon, jöj-jön ide kérem, s adjon nekem felvilágosítást egy dolog felől, mit tudni szeretnék.

Igaz-e, hogy La Roche gróf életben van? Vissza is jött talán kastélyába? Bizonyos-e őn e felől? Látta őt?

— Ezt én nem mondtam, feleltem, a nélkül, hogy tovább íggyekzenem a hegylakók ki-ejtését utánozni, csak azt mondtam, hogy el.

— És hogy nem nősült meg? Folytatá a fiatal ur, a nélkül, hogy szórakozottságában észre venné a változást hangomban s kifejtésomban.

— Igen, és hogy nem nősült meg.

— S hol van ő most jelenleg? Házhoz tartozói csak tudni fogják.

— Az öreg gondviselőné tudja.

— Tehát ha én egy levelet adnék önnek át a gróf számára, elvinné azt rögtön azon nőnek, s az kézhez tudná-e azt juttatni?

— Nagynéném hamarabb megkapná a levelet postautján.

— Van talán postállomás ama közeli tanyán mely ideleltszik?

— Még annál közelebb is láttam az ut mellet, egy, e célra kitett levélszekrényt.

— Várjon hát! Azonnal irni fogok, s ön

hogy az oroszok mindjárt kezdetben ezer embert állítottak s százszereket fordítottak e töltés kijavítására az áradás folyton nagyobb mérveket öltött, s körülbelül tíz napi fáradságteles munka után, végre mégis csak fel kelle hagyniok a hasztalan kísérletek további folytatásával!

Mi galacziak már majdnem a kétségbeesés szélén állottunk, s nem egyébbért, mint csupán a feletti búbanatunkban, hogy a Bolgrad felől újabban jelzett orosz hadtestek most már csakugyan kénytelenek lesznek visszafordulni, s hogy rendeltetési helyekre még idejekorán megérkezhesse-nek, a Kissenew-jászvársi vonalon Romániába bevonulni.

Ez azonban nem így történt, s számításunkban kissé megesalódtunk, a mennyiben az „orosz pénzes láda fenekén” sok keresgélés után, mégis csak akadt vagy 25—30 ezer frank, mely összeget a többiek után szintén a vízbe lökheték; készítettén érte a már „sokszor emlegetett galaczi vállalkozó által, a tudvalevő kiöntésen, egy oly erős hidat, mely a sietve közeledő oroszok alatt, eddigelő még le nem szakadt!

Tegnap és tegnapelőtt ismét legkevesebb 10—12 ezer ember s 62 ágyu érkezett Galaczba a mondott irányból; mely csapatok egy része a galaczi táborban maradt, a nagyobbbrész azonban, az ágyukkal együtt a kisoláhorzági hatozár felé szállítottat.

Az érkezett csapatok között vannak olyanok is, melyek közvetlenül az ázsiai tartalék hadtestekből lőnek a dunai harc-térre rendelve!

Ezt, egy szintén most érkezett orosz tiszt szavai után állíthatom.

A mi az orosz hadaknak, az orosz-román sajtó által oly fennen hirdettet lelkesedését illeti, arra nézve legyen elég még pótilág annyit megjegyznem, hogy a katonaság rubelai már teljesen elfogytak; a vutkít pedig még a „független” román korcsmákban sem mérlik ingyen, s így természetesen az orosz lelkesedés is valódi értékére, vagy is magyarán kimondva: netto száz per centet csökkent; sőt tette-kintetben maholnap már egy általa-nos „krach”-nak is nézhetünk elébe!...

A románok lelkesedéséről is gyűjthetünk, különösen mi galacziak, naponként kézzelfogható adatokat.

Városunkban négy-öt nap óta ismét megkezdődött az ujjoncozás; s valóban mulatságos

bedobja a levelet a szekrénybe a nélkül, hogy valaki észrevegye. Adja ide uti táskámból írószereimét.

(Foly. köv.)

Washington anyja.

F. Arndtöl.

(Folytatás.)

A régi harci tetteket élénken megbeszélték egymás között és ez képezte csaknem kizárólagosan beszédük tárgyát. Itt György épen azon élénk érdeklődéssel figyel e dolgokra, mint egykor, midőn fivére hadjáratából hazatért. György égett a vágytól, hogy vitéz lehessen s mivel épen akkor több hajó érkezett a Potomácon, azon gondolata támadt, hogy szolgálatot vállal a hajóhadnál. Lőrincz még megerősíté ezen tervben, a tengeri szolgálatot gyors és szerencsés életpályának tekinté. György elérte 14-ik élet s ezzel a szükséges életkort, hogy a tisztiiskolába bevételessék. De mind ez az anya beleegyezésétől függött, s hitték, hogy ez nem könnyen lesz elérhető. Azonban sok rábeszélés után Mrs. Washington beleegyezett s György megkapta az engedélyt a tisztiiskolába. De az anya egyszerre csak mást gondolt. Az ifju tengerész podgyásza a hajón volt már, mikor Mrs. Washington szavát visszavette. György első szü-lötte volt, nagy bizalmat helyezett batározott férrias szellemében, s úgy tekinté, mint jövődő támaszát magának és ifjabb gyermekeinek. S mégis elbocsássa magát oly messzire s kitegye a tengeri szolgálat veszélyei és nehézségeinek! Akaratában és cselekvényeiben bármily határozott is volt máskor, minél inkább közelgett a búcsu órája, annál inkább elszorult szíve. Esdva kérte fiát, mondjon le szándékáról, s György engedelmes gyermekként legforróbb kívánságáról lemondott, anyja iránti tiszteletből.

Még két évig látogatta az iskolát magát kü-

dolog végig nézni, a mint a városi lovas és gyalog rendőrség a lelkesedni egyáltalában nem akaró katonaköteles ifjakat a szó valódi értelmében: kötéllel összefogdossa! Sőt gyakran még valóságos hajótámadászatot is tartanak rájuk!

Ily lelkesedés mellett aztán csakugyan szép jövőt jósolhat magának Románia.

Szomoródy.

A háboru.

A háboru Kis-Ázsiában a leghatározottabban az oroszok ellen fordult. Helyzetük a lehető legnyomorúságosabb. Karsz föl van mentve s azonkívül minden nevezetesebb pozitíókat kénytelenek voltak feladni a muszkák, kik most hanyat-bomlok rohannak vissza a török területeiről, mert a kaukaszban roppant mérveket öltött a lázadás. A mennyi föld a Kaspi és Fekete-tenger közt elterül, azon most az otilakó népfajok lázadása az ur, s ha ez sikerrel tarthatja magát, a Kis-Ázsiába rontott muszka sereg el van vonszva, mert visszavonulási utja el van vágva s egyfelől a feilázadt néptörzsek, másfelől az anatóliai török seregek által két tűz közé szorítottatik.

A Duna mentén eddig még csak kisebb jelentőségű csatározások folytak. De a döntő csata már nem sokáig várathat magára.

Az oroszok „győzelmeit”, melyeket muszka hivatalos források szerint arattak a czár csapatai, egy román katonatiszt az augsburgi „Allg. Ztg.”-ban úgy tünteti föl, hogy azt mondja, miszerint „még sok ily győzelem, és az orosz hadsereg nem létezik többé Bulgáriában, — de természetesen a török sem.” A nevezett forrás mondja, hogy azonkórházak, melyeket Románia és az oroszok számára följárlott és berendezett, zsúfolásig telve vannak orosz sebesültekkel s ha ez így van a román kórházakban, mikép állhat a dolog azon 70 tábóri kórházzal, melyeket az oroszok magukkal hordanak? Midőn így tünteti föl a tényállást egy szemtanú, el lehet képzelni mennyi igaz lehet azon legújabb orosz hivatalos tudósításban, hogy a Jántra mellett vívott harcokban egy kó-zák megsebesült, kettő pedig elesett. Még szem-betűnőbb az orosz hivatalos hazugság azon tudósításban, mely a jun. 27-én történt dunai átkelés áldozatait sorolja föl.

A török győzelmek hatása.

Konstántinápolyból a „Pol. Corr.” egy levelet közöl, melyben azt olvassuk, hogy a törökök

lőnösen a matematikai tanulmányoknak szentelvén; megakarták szerezni a katonai és polgári szolgálatra szükséges ismereteket. Igen buzgóan foglalkozott földmérésekkel, mi akkor Amerikában egyik legfontosabb kereseti ág volt. Már tizenhat éves ifju korában képes volt ismereteit gyakorlatilag érvényesíteni; első munkája birtokfelmérés volt, mely az illető földek birtokosának nagy megelégedésére ütött ki, minek folytán, mint nyilvános mérnök nyert alkalmazást. De rövid ideig maradtott ily békés foglalkozás mellett, mely csak-hamar harci tevékenység által lőn háttérbe szorítva.

A tizennyolcadik század ötvenes évének elején határvillongások támadtak Amerikában az angol és francia telepítvényesek közt, mely véres kimeneteli lett. Washington György a kerület tábor-nak segédévé választatva, végtelen nagy buzgal-mat fejtett ki, hogy a gyakorlati hadiszolgálatot eltanulja. Mielőtt az ellenségeskedés kitört, György elkísérte veszélyesen megbetegült fivérét, Lőrincet Nyugat-Indiába, ki remélte, hogy egészségét viszszeranyeri melegebb égely alatt. De nem volt többé ir szenvedéseinek s visszatért Mount-Vernonba, övének karjai közt meghalni. E közben a fegy-verkezést mind két részről buzgóan folytatták. Washington György, mint egy virginiai ezred alvezére, táborba szállt, később főparancsnokká lett az összes virginiai katonaság felett. Személyes bátorsággal egyesített óvatosságot és megmondolást. Részint azonban az angol telepítvényesek harcvereje igen gyenge volt arra, hogy a franciák felett eredménytel harcolhassanak, részint a katonai és polgári hatóságok között fennfőrgő egyenlenség bénítá meg vállalkozásaikat. Eltelve bosszankodással a kormány némely rendszabályai miatt, Washington György állásáról azon szándákkal mondott le, hogy a közügyek teréről végkép visszavonul.

(Folyt. köv.)

föltette biznak végleges győzelmükben s mintegy mámorosak a montenegrói és kisázsiai csatákra kivívott török győzelmektől. És ez szerencse úgy az európai, mint a bennszülött keresztény lakosságra nézve, mert ha a törökök később le nem nének erre a jövő események iránt, okvetlenül boszút állának amazokon.

Még más irányban is van hatása a török győzelmeknek. Ugyanis, mondja a nevezett forrás, a törökök meggyőződésén arról, hogy az európai hatalmak részint ellenségei Törökországnak, részint pedig közönnel viseltetnek iránta, — megszűntek Európával, mint factoral számítani.

Anglia és Ausztria-Magyarország érdekazonossága.

Anglia és Ausztria-magyarország érdekazonosságáról az angol conservatív „Standard” a következőket írja:

„Bármint rendszabályokhoz fogjon is a két hatalom, azok védelmi és nem támadó jelleggel fognak bírni. Mindkét hatalom igen közelről van érdekelve az orosz-török háború kimenetelére iránt, mindazonáltal ezen érdek annyira kedvező a békére nézve, hogy nem keltheti föl más hatalmak rivalitását. Ilyen körülmények között azt hisszük, hogy ezen két hatalom szövetségében gyökerezik a legfőbb remény az iránt, hogy a keleti kérdés oly módon fog megoldatni, hogy az a lehető legkevesebb aggályt, vérontást és emberi szenvedést okozzon. Sohasem volt szövetség, mely ennél természetesebb és jogosultabb lett volna. A mit e két hatalom tenni fog, azt egymás iránti bizalommal fogja tenni, a mire más hatalom nem lenne képes szövetséges társai cselekvése indokainak gyanúsítása nélkül. Oly szövetség ez, melyet maga az emberiség szava is sürget.”

A háború Bolgárországban.

Kevés új dolog az, mit a posta a Duna mellett történetekről hoz. Az oroszok gyors előnyomulásából a Balkán felé úgy látszik, nem lett semmi az ideig. Száguldozók ugyan előnyomultak Tirnovó közeléig barangolva, de a régi bolgár fővárosba az átkelt orosz dunai hadseregétől még egy ember sem tette be a lábát. A legérdekesebb hír az, hogy Sztetovához közel nagy csata volt, melyben a törökök győztek. A Dobrudsában az oroszok a csernovoda-külszíni vonalig nyomultak, de azon túl nem jöttek, s valószínűleg egyhamar nem is fognak, mert itt már komoly török ellentállásra lehetnek elkészülve. Felemlítendő még, hogy a mily lelkesítőleg hatnak a török hadseregre az ázsiai győzelemi hírek, ép oly elkeserítő hatással vannak a bolgárok gazteltai, honáruiai és vérengzési tényeiről jött hírek. Az a hír különösen, hogy Ruscsuknál titkos távirai összeköttetés volt a bolgároknak az orosz hadsereggel, annyira elkeserítette a törököket, hogy a dunamelléki bolgárok bellebezését sürgetik.

Az ázsiai harcztér.

Néhány nap óta az ázsiai harcztéren oly fordulatot vett a háború, mely az egész világot bámulatba ejtheti a törökök hősiessége és diadalai fölött. Mióta Mukhtar pasa Délbábánál s majd Szevinél megkezdte a támadást, s előbb az oroszok balszárnyát, aztán a balszárny egy részével egyesült centrumot megverte és üldözbe vette, azóta páni félelem szállta meg az orosz hadsereget. Már mit sem használ az orosz parancsszó, a hol a török katonák meglátják, az oroszok gyáván futásnak erednek.

Topra-Kálnál, vagy mint az oroszok nevezik, Alaskertnél volt a döntő ütközet. Itt már a törökök támadtak s az oroszok tudva azt, hogy visszavonulási vonaluk Bajazid felé fenyegetve van, hogy a hátukban Karakalissánál véget ér s eikés s ismét a nehezen járható hegyi karaván ösvény kezdődik, úgy szólóan lételekért voltak kénytelenek küzdeni és helyt állni a meddig csak lehet. De a törökök az aratott diadalt nagyságától felbuzdulva, oly lelkesedéssel, hővvel és kitartó erővel támadtak az ellenségre, hogy azt még a vereség végetes következményeinek tudata sem tarthatta együtt; az oroszok sorai ingadoztak s aztán rendetlen futásban kerestek menekülést.

De már a közel eső Karakalissánál újra rajtuk ütöttek a törökök s itt még jobban összetörték az orosz balszárnyat, melynek minden élelmi és hadi szereit is elfoglalták a karaván ösvényen. Az oroszok balszárnyától tehát csak egy kis töredék maradt meg, mely Loris Melikov derék-hadával egyesült és Karsztól dél felé állott. Azonban az oroszok szerencsétlenségére Mukhtar pasa a szevin győzelmét, melyben az előre nyomult orosz derék hadat legyőzte, szintén nagyon jól feltudta használni és elhatározta, hogy Karsztól az ostrom alól felfogja szabadítani, s is üldözbe vette tehát Melikov hadait, kiknek egyrésze ugyanakkor szenvedett vereséget Karsz várának Tacsamas erődnél a várórság hatalmas kirohanása által, midőn Szevinél a nagy csatát Melikov elveszté.

Elképzelhető tehát, hogy ezen sűrűn egymást követő nagy vereségek után az orosz hadvezényletnek nem lehetett mást tennie, mint kiadni a jelszót az általános visszavonulásra. A hadsereg névleges főparancsnoka, Mihály főherceg volt az első, ki orosz területre Alexandropolra visszavonult, hadserege követi őt, Karsz már szabad, és itt elképzelhető, hogy ezen nagy sietőséggel töltött ostrom alól felmentésnél mily óriási veszteségeket kellett az oroszoknak szenvedniük.

Ágyukban és hadszerekben. Mert a nehéz ostromágyukat nem lehet ám csak úgy hamarjában a gyorsmenetnél is sebesebben visszavonuló sereg után szállítani. Hírül is hozta már a táviró, hogy az oroszok az ágyukat elhagyták. De bezzeg halottaikat nem temethették el, s a legújabb sürgönyök tudatják, hogy a törökök üldözésének nagy akadályát képezik az orosz hullák, melyek mindenfelé eltemetetlenül borítják az utakat.

Tény tehát, hogy az oroszok kisázsiai hadjárata ez időnyire szerencsétlen véget ér; na, ha nekik is segédszereket, még sem lesznek képesek az újabb hadjáratot még ez évben a siker kilátásával örmény területen megújítani, mert a Kaukaszban is, mint az áradat, fejükre nő a veszedelem s Georgia és Daghestan fellázadt.

Táviratok.

Belgrád, jul. 8. Boszniai hírek szerint a törökök megszállták régi posztóitok Ljubovicza és Kis-Zwornik mellett, a Drina mentén, és helyreállították a török-szerb háborúban lerombolt sáncokat.

Bukarest, jul. 8. Bielából homályos, bizonytalan hírek érkeznek; igen heves, eldöntetlen maradt ütközetekről szólnak, melyek ma és tegnap mindkét részen nagy veszteséggel történtek. Úgy látszik, az ütközetek az oroszokra nézve kedvezőtlenül dőltek el. A valódi tényállást kideríteni egyelőre lehetetlen. — A fejedelem és a fejedelem asszony csak hétfőn mennek Pojanába.

Szt.-Pétervár, jul. 8. A „Golos” egy tegnapi kelt sürgönye jelenti Bukarestből: E hó 6-ikán Tirnovónál ütközetre került a dolog, melyben két lovas és két gyalog hadosztály s egy tázer-dandár vettek részt. A törökök három részről körülfáztak; Tirnovó az orosz csapatok hatalmába esett; lovasságunk üldözi a törököket.

Bukarest, jul. 7. Tirnovót az oroszok tegnap elfoglalták. A cserkeszek Garkalikban 60 bolgárt megöltek.

Pétervár jul. 8. Az „Ag. Russe” általannak jelzi azon hírt, hogy az oroszok Bielánál öt napi csata után Sztetovába visszavették. Biela az oroszok birtokában van. Ép oly helytelen az a hír, hogy Terguszkoff tábornok seregét elmentették, mivel az ázsiai csapatok közt az érintkezés fennáll.

London, jul. 8. Az „Office Reuter” jelenti Erzerumból jul. 6 estéről: A török jobbszárny az orosz balszárnyával Usciliszkánál áll szemben. Faik pasa 12000 oroszszál áll szemben Ardahanál. Mukhtar pasa előhada 14 mérföldnyire van Karstól.

Konstantinápoly, jul. 7. éjjel. Mukhtar pasának egy távirata e hó 6-áról jelenti: A török hadsereg Karsztól öt óra járásnyira megérkezett. Az ut Karszhoz nyitva áll. Az oroszok visszavonultak Karsz mögé. Mihály nagyherceg Tiflisbe elutazott. — Az erzerumi kormány egy sürgönye jelenti e hó 5-ről: Az oroszok Kucs-Kilisszából és Ipekből elűzték. — Redif pasa egy távirata jelenti: Keddén az oroszok Szilistrianál bárkákra próbálták a Dunán átkelni, azonban visszanyomták.

A montenegrói hadjárat.

A montenegróiak veresége, minden győzelmi hírek dacára, melyeket különösen bécsi hivatalos lapok a „fekete hegyek selymainak” diadalságáról a világba kürtölnek, oly tökéletes, hogy Törökországnak erről az oldalról hosszú ideig nincs több támadástól tartania. Az itt működött török hadak nagy része legközelebb más fontosabb csatákra fog menni, vagy már el is ment. Törökország ugyanis nincs azon helyzetben, hogy jelentékenyebb hadsereget fordíthasson oly ország ocsupálására, mely saját lakóit sem képes többé el-tartani, s melyben az ismert közlekedési viszonyoknál fogva, a csapatoknak alig lehetne aszükséges élelmi szereket utánuk szállítani. Ez magyarázza meg azon kezdetben érhetetlennek látszó tény, hogy a török hadsereg nagy része ott hagyta Montenegrót, a helyett, hogy annak fővárosát ellen nyomult volna. A portának nem szabad, saját legjobb érdekében, jelentékenyebb hadsereget fegyverben tartani oly ellenség ellen, melynek minden egyébre lehet inkább gondja, hogy sem őt fegyverrel háborgassa; nem szabad kitenne katonáit a typhus és éhségnek, mely e koldusország határain belül dúl.

A határon levő erődök őrséggel, élelemmel, fegyverrel jól el vannak látva, s Mehemed Ali csapatai a keleti határon teljesen elégedettek a megtört ellenséget szemmel tartani. Ez a helyzet képe ma Montenegrót illetőleg.

Szulejmán pasa, kinek a porta Montenegrónak ilyen éntéti aktiókértelenné tételét köszöni, azon egyénekhez tartozik, kiket a stambuli kormánykörök azelőtt kedvezőtlen szemekkel néztek. Régebben a hadi iskola igazgatója volt; ez iskola színléte azonban nem tetszését keltező föl az irányadó köröknek, áttételt Drinápolyba, s igazgatóját Montenegróba küldték, hol egy hónap alatt többet elvégzett, mint elődei két évben.

A „Pester Lloyd” hadjáratiról tudósítja leírva a montenegrói hadjáratot, azt mondja, hogy e harc valószínűleg öldöklés volt, és pedig

olyan, a miféle párja alig akad a történelemben. Szulejmán pasa 25,000 emberből 5000-et ott vesztett a fekete hegyek szorosai és köpusztáik közt. A montenegróiak minden sebesültnek, és a halottak közül is igen soknak levették a fejét. A régi montenegrói harczmódjaimat érvényre jutott teljesen, s mindaz, a mit Cetinjiéből az emberies hadviselésről stb. világba kürtölnek, a mesék világába tartozik. A mézárásoknak alig volt valaki szemtanúja. Konzul itt nincs. Hiraptudósító alig egy pár adja rá a fejét, hogy e barbár nép közé menjen.

A montenegróiak „stratégiai” intézkedései nem sokat különböztek a fentebb említett harczmódtól. Átgondolt terv szerinti közös működésről, melynek lett volna bizonyos meghatározott célja, szó sem volt. Az első vereségek után a csernagorczok apró, 10—100 emberből álló csapatokra osztottak, melyek mindegyike saját szakálára harczolt. A törökök minden magaslaton, minden szikla és bokor mögött ropogott az oda rejtőzött montenegrói fegyvere, s az egyes elmaradt katonákra azonnal 5—6 hegylakó rohant. A handszárral vivő csernagorczok ezekben a törökök közt sok alban hegylakó volt, kik szintén ugyane fegyvert viseltek, s azoknál komoly miriditatorzs is volt a törököknél. A bosnyák redifek szorony és golyói azonban jobbaknak bizonyultak minden handszárral.

Szuchum-Kálé és környéke.

A „Daily Tel.” négy érdekes levelet küld Szuchum-Káléból, melyekben részletesen leírja a kaukázusi expedíciót.

Néhány hét előtt, írja levelező, Szuchum-Kálé olyan ismeretlen név volt a törökök előtt, mint Balacava az angoloknak a krími háború előtt. Jövőre azonban az ottmának fegyverének diadala lesz e névhez köve. Szuchum-Kálé szerencsétlenségére hírnevét teljes szétrombolatásának köszöni. De ha ezen kis telep létezéséről a világnak átalán véne nem volt is tudomása, mégis bizonyos az, hogy itt a hajdanakornak több maradványa régi fényéről tesz tanúságot. A sötét romokban nem nehéz fölismerni az impozáns épületek maradványait. Talán igaztalan vagyok azok iránt, kik az Abajok fölött uralkodtak, de mikor ezeket a kiéheztetett bennszülötteket, kik, mint vadállatok ólálkodtak, megláttam az általuk elkövetett rombolás közt, oda lett minden számlalom azok iránt, kik magas helyen állottak. Abaja körül éveken át muszka uralom alatt volt, elég ideje lett volna az orosz kormánynak ezalatt utakat, vasutakat és középületeket építeni. És ezen hosszú időszak alatt mit tetek a népért?

A vallási rokonságnak nagyon kevés köze volt a kaukázusi fölkeléssel. És eltekintve a valástól, nincs semmi kötelet, mely ezen törzseket Törökországhoz csatolja. A háború egyszerűen csak alkalmat nyújtott, mely ezen szerencsétlen népet arra indítá, hogy fellázadjanak a rájuk nézve türelmetlenül vált rafinírozott zsarnokság ellen. S itt, sajnos, az ártatlanok a bűnösökkel szenvedtek. Minden lépten-nyomon zöld vadonra benőtt légia és épületek fölé találtak. De Szuchum-Kálé mégis igen kedves. Csak emberi kének sikerült elrombolni azt, mit emberi kéz alkotott. A természet műve örökre szép maradt. Az örök hűtőkart kaukázusi hegylánczról leereszkedő völgyek a korai nyár pompázó színeivel erdőborítottan terülnek el a Fekete-tenger keleti partján. Hegyi patakok szelik át az országot minden irányban, és a Fekete-tengerbe ömlő két patak partján vannak szét-szóra a házak, melyek Szuchum-Kálé városát képezik. A tér itt nem igen jön számba, hogy minden ház kerttel van körülvéve, mely a föld gazdag termő ereje által minden színű virágokkal, fákkal és gyümölcsesek pompázik.

Mielőtt Szuchum-Káléban partra szálltam volna, meglátogattam a vezénylő hajó admirálisát. Ő igen szívélyesen fogadott, de keveset beszélt. Azonban nem csinált titkot belőle, hogy rosszul esik neki a téletlenség, melyre kárthatva van s kijelenti, hogy ha támogatást nyerne, le tudná rombolni az összes muszka tengeri erődöket. Politikailag nagy hordereje volna annak, ha a török kormány el lett volna készülve arra, hogy a cserkeszek egész erejével támogassa. Azonban, ha ez lett volna célja, akkor 50—60,000 főnyi hadsereget kellett volna Poti szomszédságában partra tenni, mely egyenesen A c s i z k a, A c s i r k e l e k és A l e x a n d r o p o l b a, az oroszok három főhadicentrumába az orosz-georgiai határon, nyomult volna. Ha ezen modulattal karöltve, mely az oroszok közlekedési vonalát elvágta volna, a tengerpart összes vára bombáztatott volna, akkor a kaukázusi törzsek bizalommal viseltették volna s mint egy ember felkeltek volna. De így a mint a dolgok állnak, Szuchum-Kálé bevételé, ámbár hős tett volt, úgy látszik, határozott cél nélkül történt.

Az itteni csapatok, főleg a cserkeszek, rimánkodva kérik, hogy vezessék őket előre; de Fazli pasa, ki a netaáni vereséggel felelős, — s a vereség e hegyek között teljes tökéletet jelentene — valószínűleg azt hiszi, hogy a mit Omer pasa 40,000 emberrel 1854-ben képtelen volt kivinni, az egy maroknyi csapattal nem igen lehet könnyebb feladat most. S van még egy más tekintet is, mely a tábornok elhatározására döntő súlyjal bír. Már mondtam, hogy ezen törzseket

semmi nem fűzi Törökországhoz. Az abkázok tisztán az orosz uralom iránti gyűlöletből keltek fel, de most, miután látják, hogy az oroszok megtorlásának egész súlyát magukra kellend elviselni, bosszu-hevők nagyon lehűlt, és bármely nap azt hallhatjuk, hogy ők magunkra hagytak.

A zebilli affaire óta egyik fél részéről sem történtek nevezetesebb hadmozdulatok. Az oroszok megfutamodása e helyről egy maroknyi cserkesz had elől maig rejtély az itteni hatóság előtt. Igaz, a muszkákat a nők és gyerekek nagy száma távra vezethette, de a tulajdonképi támadó haderőnek mielőtt Zebilléhez érhetett, egy begyazoroson kellett átmenni, melyet egy-két zászlóalj egy egész hadsereg ellen megvédeni kellett volna. Ezen siker bár csak ideiglenes volt, mert azóta az erődöt ismét elfoglalták az oroszok, mégis felkelt a cserkeszek becsvágyát. Kis lovaikon örülten száguldozva furcsa elentétet képeznek ezen lovasok komoly török társaik mellett, kik mosolyognak ha amazok melet-tük elvágatnak, aztán sokat mondt tekintetvetnek a körülöttük lévő romokra. A cserkeszek, mint az izlandiak, igen könnyen csatát képzelnek, ha nincs is.

Tegnap például azt mondták, hogy puska-lővekeket hallottak az erdőségekben délfelé, és elvágattak nagy tömegben abba az irányba. Természetesen, nem volt semmi, mert harmincz angol métföldnyire tőlünk nincs orosz; de a mi irregulárisaink ezen az uton sikerült tulságos eredményük jó nagy részétől megszabadulni, és este a napi munkával teljesen megelégedve tértek vissza. Az abkázokról szólván s a hozzáak csatlakozott önkényesekről, nem kell azt képzeln, mint ha azok csak félig is fegyvermezett csapatokat képeznének, melyekben a törökök megbízhatnak. Valóban, azok után, a miket itt tapasztaltam, hajlandó vagyok azt hinni, hogy óvatossá elvígáztat volt tulságos bőkezűséggel nem osztogatni ki köztük értékes, kipróbált biztos csezlővő fegyvereket. Bár félelmet az abkázok nem ismernek, de fegyelmre teljesen képtelenek s közülük nem egy eltűnt, miután egy puska s egy maroknyi töltényre szert tett.

E nem nagyon hízegő megjegyzések után egy másik levélben ezt írja a „D. Tel.” katonai megbízottja a Kaukaszban: Nem én vagyok táborunkban az egyedüli, ki ma sokkal jobb nézetben vagyok e nép felől, mint 24 órával előbb voltam. Ezen változás abban találja magyarázatát, hogy tegnap óta százakint jönnek a bennszülöttek hozzánk. Észak és dél felé lángra lobbant a lázadás, s ha nem csodálom, az orosz helyőrségek, melyek ma még veszályon kívül képzélik magukat, holnap életükért fognak harcolni. Hogy meddig fog e láng tartani, azt nem lehet megmondani, de most van itt az ideje, hogy a rendes csapatok, ha valaha, elkezdjék működésüket.

A jelen pillanatig (jun. 9.) orosz területen török katonák egy lövést sem tettek. Nem kárhoztam a tábornokot e miatt. Mert valóban nem látom, hogy mit tehessen itt a rendes katonák. A háborút e hegyek között guerrillamódon kell viselni, és az ilyen hadviselésre talán a világon a legrosszabb katonák a törökök. Vigyék el a rendes sereget innen, erősítsék meg a hadsereget és törjék a partszállítás Poti környékén. Ennek aztán volna értelme s jó okunk van azt hinni, hogy fényes siker koronázza azt.

Ezen helyet természetesen védműveivel, úgy a mint azt Fazli pasa parancsára megerősítették, igen csekély helyőrség megtarthatja depót gyanánt mindaddig, míg a szorcsok a cserkeszek kezében vannak. — De nagy szárazföldi és tengeri haderőt tartani itt tétlenül akkor, midőn annak szolgálatára másutt oly nagy szükség van, ez bolondság.

Nyilvános számadás

a Jakab Elef-féle könyvtár megvételére tett adakozásokról 1876 sept. 1-től 1877 jul. 1-ig.

III. közlemény.

A háromszékmegei unitár. egyházkör zsinati költség-maradékból 42 ft 74 kr. Bedő József lelkész 1 ft, Kórispataki unitár. ekklja egyes tagjai 1 ft 60 kr. Bözödi ekklja 2 ft, Rőzödi ekklja egyes tagjai 2 ft 29 kr, Bordosi ekklja 1 ft, Vajda Mihály 1 ft, Pipeli ekklja 1 ft, M. Zsóki ekklja 1 ft, N. Solyosi ekklja 50 kr, Székely-Kereszturi paedagogiai kör ajándéka 28 ft 48 kr, Egy mkedvelői szini előadás fele jövedelme 47 ft, Jakab Gyula gyűjtőivén: Dombi Mózes lelkész 1 ft, K. Dombi Mózes 10 kr, Dombi Ferenc 5 kr, Dombi István ifj. 10 kr, H.-Szt.-Mártoni ekklja 1 ft, Jakab József 10 kr, Óklándi ekklja 1 ft, Sándor Ferenc 1 ft, Bedő Sándor három éves 60 kr, Szabó Ferenc 10 kr, X Karácsonyfalváról 30 kr, Török Sándor lelkész 1 ft, Benedek András 10 kr, Özv. Benedek Andrásné 10 kr, Jánosfalvi ekklja 1 ft, Városfalvi ekklja 1 ft, Jakab Gyula négy éves 1 ft 55 kr. — Gombos Samu másodsor 5 ft, Sándor Mózes másodsor 15 ft, Kozma Ferenc másodsor 10 ft, Bedő Sándor (előbb 10 ft.) másodsor 5 ft, Raffaj Károly másodsor 5 ft, Pálfi Károly másodsor 5 ft, Járai Róbert 5 ft, Sándor János ivén: Cseh József 1 ft, Gál Károly 1 ft, Szabó Mihály ifj. 2 ft, Gál Mózes 1 ft, Albert Lőrincz 1 ft. Kelemen Benő ivén: maga részéről (előbb 50 ft.) másodsor 10 ft, Végh István 3

ft, Timár Lajos 1 ft, Végh Mihály 1 ft. Szent-Iványi Gyula főispán ivén: maga részéről 10 ft, Kovács Bálint 2 ft, Kelemen Lajos 3 ft. László Domokos járásbíró 3 ft, Török Sámuel másodsor 5 ft, Péter János beneczedi másodsor 50 kr, Dániel Gábor főispán másodsor 50 ft, Ápr. 11-iki hangverseny és bál jövedelme 173 ft 65 kr, Sándor János másodsor 5 ft, Pap Sándor másodsor 1 ft, Ferenczi Áron 50 kr, László József másodsor 5 ft, Kocz György és neje másodsor 20 ft, Gerő Sándor 50 kr, Pap János másodsor 10 ft. Árkosi Dénes esperes egy báljéért 2 ft, dr. Uzoni Sándor 5 ft, Pálfi Dénes 20 ft, Mihály Dénes másodsor 1 ft, Ilyés István 1 ft, Kozma Tamás 50 kr, Páncsoti József 1 ft, Szabó Mózes ivén: maga részéről 2 ft, Gyulai Árpád 2 ft, Bankó Mihály 2 ft, Bedő Albert másodsor 10 ft, Kovács Mihály esperes másodsor 5 ft, Nagy Elek főgondnok és neje 10 ft, Farkas György esperes másodsor 5 ft, Szathmári Gyula 2 ft, Kozma Dimén 4 ft, Barabás Lajos 4 ft, Ürmösi Kálmán 50 kr, László Ferenc és neje 10 ft. Lőrinczi Deső ivén: maga részéről 2 ft, Berde Ferenc 2 ft, Egyed József ivén: maga részéről 3 ft, neje Zilahy Ilona 2 ft, Egyed Áron 2 ft, Egyed János 2 ft, Buzogány János 2 ft. Sándor Lajos ivén: maga részéről 5 ft, Péterfi Áron 1 ft, Darkó Domokos 1 ft, Buzogány Áron 5 ft, Gyertyámfy István 3 ft.

Összesen 616 ft 76 kr.

Két első közlemény összege 696 ft 96 kr.

Főösszeg 1313 ft 72 kr.

azaz: egyezerháromszázötvenhárom ft és hetven két kr.

A kinnél még gyűjtőivé és ígéretek vannak hátrálékban, legyenek szívesek beküldeni folyó évi július végéig a pénztárnokhoz.

Székesy-Keresztur, 1877. július hó 1-én.

Kozma Ferencz, Gombos Samu, alelnök. pénztárnok.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A nyelvrontók.*

A nyelvrontó írókat három osztályba sorozzuk: Első osztályba tartoznak a latinizátorok vagy pedánsok, miként Alexandri nevezi azokat. Hatalmasok valának egykor, midőn az iskolák felett határtalanul uralkodtak, de ma lassanként számuk apad. Az a néhány, a melyik életben van, könyvtelt szemekkel tekint saját műveinek romjaira, ama romokra, melyeket nem bír megakadályozni. A még életben levő képviselők mindenfelől szorongva az akadémiái társulat várocsá-ba erősítették meg magukat és innen védelmezik magukat, a mennyire tőlük kitelik. Az aka démia

*) A Jászvásáron megjelent „Convorbiri literare” júniusi füzetéből vesszük át ezen jeles cikket. Évtizedek óta mondják a román irodalmat figyelemmel kísérő magyarok, hogy a román írók a francia, latin és német nyelvekből áttételtet szókakal, mondatokkal olyan új zagyaléknyelvet csináltak, melyet nem hogy a román nép, de ők maguk sem értenek. Magyar ember felszólalásának csak azért sem lett eredménye. A derék Negruzzi Jakab elég bátorsággal birt elvégre felszólalni ezen bábok moka ellen. Mi minden szavát aláírjuk s őszintén üdvözöljük. Azonban Negruzzi Jakabnak is kikerülte két körülmény a figyelmét, melynek mi nagyfontosságú tulajdonitunk. Az első ez: Nem említi az ol szokat (italianismus) s nem koppanat körülmire ezeknek is, mint a francia, latin, német utánzóknak. A második ez: A román nyelvben Raoul de Pontebriant „Dictionaru Romano-francesu” munkájából láthatólag még legalább 5% magyar szó van. Moldovában még honosabbak ezek, mint a magyar birodalomban. Mi történéjk ezen magyar szavakkal? A latin oratorok egyszerűen kidobják azokat és latin szavakat raknak helyükbe, melyeket a nép egyáltalában nem ért. Hozzatunk fel számos példát. A román nép ezer év óta használja azokat s úgy szólva, vérévé vált mindenik, de a román neologok kiirtják azokat. Hasztalan erőlködés, mert a nép nem fogadja el pl. a tagadni helyett a nega-t. Nézetünk szerint nem hogy bántani nem kell ezen szavakat, de épen vissza kell állítani azokat, mint a népi nyelv szed-éves tulajdonát.

Van még Negruzzi Jakab számára egy szerény megjegyzésünk. Ő ugyanis ezen jeles értekezésében Ausztriába teszi Aradot, Radnát s általában ausztriai románokról beszél ott, hol a magyar birodalomról kellene beszélnie. A románjai írónak ezen általános betegségében sanylik ő is. Tanulják meg már valahára, hogy van osztrák birodalom, van magyar birodalom és van osztrák-magyar monarchia. Bene docet, qui bene distinguit. Egyébiránt ajánljuk Negruzzi Jakab e jeles értekezését a magyar birodalom románjainak honpolgárainak becses figyelmébe. Mi magyarok csak örvendhetünk, hogy a román nyelv valaha megszabadul azon lidércsnyomás alól, mely ellen Negruzzi annyit bátorsággal emeli fel szavait. Azonban nagy kérdés: ha fognak-e reá hallgatni a latinizátorok, fránzuristák és germanizátorok. Tény, hogy találkozott, a ki rámutat a vesztésre s ezt már magában nagy nyereségnek tartjuk.

Fordító.

Hivatalos.

Árlejtési hirdetmény.

Szilágymegeye törvényhatósági utának építése és fenntartására, a folyó 1877-dik évben eszközöndő fedanyag szállításának biztosítása **folyó évi augusztus-hó 1-és napján d. e. 11 órakor**, Zilahon, a megye házában, az alispáni hivatal irodájában írásbeli zárt ajánlati verseny-tárgyalás útján fog eszközöltetni.

- Az ekép vállalati versenyre becsatolt munkát képezik:
- 1) A Zilah-Varsolci megyei úton**, a Zilah-páti határszélétől, a kis-haraktányi majorkert szegletig terjedő szakaszra, a nyírségi trachit bányából termelendő és szállítandó 165 halom aprított kő, kikiáltási ára 1539 ft — kr.
 - 2) A Zilah-Sz. Cseh, Nagybanai megyei úton** és pedig: a) a kucsai kavicsbányából termelt rostált és részben aprított kavics a Tonai fogadó előtti hídől a Sz. Szegi nagyhídig összesen 197 halom, kikiáltási ára 1502 ft 71 kr.
 - b) A Szamos folyó partjaiból rostált és részben aprított folyam kavics a Sz. Szegi hídől, egész a Bősházára bejáró út előtti levő hídig 359 halom, kikiáltási ára 2971 ft 91 kr.
 - 3) A Sz. Cseh, Hadad, Szopri megyei úton** és pedig: a) Szamosból rostált és részben aprított folyam kavics a Sz. Cseh előtti elágazástól kezdve 2 kilométer hosszúság 200 halom, kikiáltási ára 1928 ft — kr.
 - b) A hegyszőlő kimutatandó helyről aprított kő, vagy rostált és részben aprított bányakavics Hadad utcájára 200 halom, kikiáltási ára 1320 ft — kr.
 - 4) A Sz. Somlyó mozdídi megyei úton**, a Mozdídi Hidvégi és Maladei határon szörvanyosan előforduló kavics-telepekből termelt rostált és részben aprított bányakavics Somlyó-Ujlak és Mozdídi között összesen 1000 halom, kikiáltási ára 4800 ft — kr.
 - 5) A Mozdídi, Tasnádi-Ilédi megyei úton** és pedig: a) Tasnádon és Tasnádtól a Mojsza fogadóság létező kijáratig, vagy építendő részekhez és onnan Kávásig a fenntartáshoz szükséges 1090 halom kavics, a Heresztosi bányából termelve rostálva és részben megaprítva, kikiáltási ára 8289 ft — kr.
 - b) Kávástól az Ilédi hídig terjedő szakasz fenntartására a Kraszna folyó partjaiból Kraszna-Czegény, Kraszna-Mihályfalva és Akos község határain rostálendő 76 prisma kavics, kikiáltási ára 988 ft — kr.

Összesen: 23.333 ft 62 kr.

Mindezen szállítások útvonalonként külön-külön fognak tárgyalatni, ehhez képest az ajánlatok is útvonalonként elkülönítve adandók be.

Az írásbeli ajánlat, ajánlattevő vezetéke- és keresztnévét, lakhelyét és polgári foglalkozását, aztán az útvonal nevét, melyre versenyezni kíván, a szállítandó mennyiséget és azért a kikiáltási árhoz képest ajánlott ártengedést az árak azazalék összegeiben kifejezve, világosan olvasható és érthető módon a 244. mokat szám és betűvel kiírva kell hogy tartalmazza, ezenkívül az ajánlati összeg legalább 5%-ának megfelelő készpénz, vagy tőzselei érték szerint számított állami hitelpapírból álló bantapénzzel ellátva, kellőleg borítékolva, pecsételve és címezve, legkésőbb a tárgyalás megnyitása előtt reggel 10 óráig kell hogy az alispáni hivatalhoz beadassanak, a postai elkérés ez irányban elfogadható mértékű nem szolgálván. Másként szerkesztett, vagy később beadott ajánlatok tekintetbe nem vétetnek.

A fennebbi summákon megjelölt anyagoknak, egyes alszakaszokra szállítandó mennyiségét és ezek különböző egység árait előtűntető kavics felosztási kimutatás, valamint az árlejtés és szerződés általános feltételei a Szilágymegeyei kir. építészeti hivatal irodájában naponként d. e. 9-12 óráig között megtekinthetők és ott a felek által netalan teendő ide vonatkozó tudakozásokra is felvilágosítás adatik.

Zilah, 1877. július-hó 5-ken

alispán távollétében
DIÓSZEGI LAJOS, h. főjegyző.

Sz. 1221. — 1877.

(265)

(2—3)

Pályázati hirdetés.

Kolozsmegeye Moosi járáshoz tartozó M. Palatkai és P. Kamarási körjegyzőség tisedésében jövőn, azok betöltésére pályázat nyitattik. A M. Palatkai körhöz, Palatka Légen, Pete- és Katona, a P. Kamarási körhöz, P. Kamarás, Szombattelke, Novoly, Nagy-Sármás, Kis-Sármás tartozván, — körönként 500 ft. fizetéssel javadalmazva.

Pályázni kívánók felhivatnak, miszerint a Palatkai körre **folyó évi július 18-ka**, a P. Kamarási körre pedig **július 19-ig** szabályszerűleg felerelt kérvényeiket az alólirhoz adják be, miután a választás az arra következő nap meg fog ejtetni.

M. Kályán, 1877. július 5.

A Moosi-járási szolgabírája

KOMIS LAJOS, szolgabíró.

Nem hivatalos.

(258)

(3—3)

A t. cz. hölgyek figyelmébe!

Alólirt mély tisztelettel tudatja a t. cz. hölgyközönséggel, hogy lakását Budapest 61. Kolozsvárra tette át, s ajánlja magát bármely időtájban havonkénti 2 rt 50 — 3 ft. csekély díj mellett a legújabb divat szerinti **haj-fésüléseket** pontosan elvégezni, s kívánat szerint a legesimább **fej-ékeket** készíteni, bizton remelve, dús tapasztalatai s e szakmában jártassága által becses pártolói teljes megelégedését kiérdemelni. Kolozsvárt, július 1-én 1877.

Mély tisztelettel:

MEIZEL VILMOSNÉ.

Lakása: belközéputczában dr. Adler-házal a t. t. Minori ták templomával átellenben.

„VICTORIA“ biztosító társaság.

(alapítást 1865.)

Forgalmi kiadvány.

(1876 december 31.)

Bevétel 1875 végéig 22.208.066 ft 72 kr.	Kifizetett károk 1875 végéig 7.474.125 ft 74.
„ 1876-ban 1.957.872 ft 43 kr.	„ 1876-ban 664.608 ft —
Összesen: 24.165.939 ft 15 kr.	Összesen: 8.138.733 ft 74.
Kiosztott nyeresemények 439.738 ft 69 kr.	Évi díjbevétel 1.000.000 ft —

Biztosításokat fogad el: Tűz- és jégkárok ellen.

I. Tűz ellen biztosíthatók: épületek, gyárok, malmok, hutorok, készletek, kereskedelmi cikkek, marha állomány, széna és gabna készlet, gazdasági eszközök stb.

Árva, egyházi és tömeges biztosítások kedvezményes díjakban részesülnek.

Különböző is a rendes díjak lehető mérsékelte szabvány.

Több éves biztosításnál **ingyen év** számítatik.

Gabna biztosítás **három hónál kevesebb** időre is elfogadatik.

II. Jég ellen: mindennemű mezői termények.

A biztosítás **válto** fedezet mellett is történhetik. A díjak az egyes vidékek tapasztalt jégjáratahoz vannak mérsékelve.

A károk felvétele gyorsan és szabályszerűen történik, a megállapított kárösszegek azonnal fizetnek.

A „VICTORIA“ legújabb szerzett viszontbiztosítási összeköttetése folytán azon helyzetben van, hogy bármely nagy összegű biztosítást, teljes kártérítési biztonsága mellett elfogadhat, s midőn különben is életképességének a legvalóságosabb körülmények között, s a legrendkívülőbb csapások után is megdönthetetlen bizonyítékát adta, mint egyetlen hazai intézet joggal és biztosan számolhat a külföldi áramlattal szemben a hazai közönség pártolására.

Központi iroda: Kolozsvárt, főter 26 szám.

Vezérügynökségek: Budapest, Bécs, Grätz, Prága, N. Szeben.

Főügynökségek: Arad, Brassó, Debreczen, Eszék, Győr, Kassa, Maros-Vásárhely, Nagy-Becskeker, Nagy-Enyed, Pozsony, Szeged, Temesvár és Triest.

Vidéki ügynökségek: a birodalom minden jelentékenyebb helységében.

Ajánlközlések: ügynökség átvételére, az igazgatósághoz, vezér- vagy főügynökségekhez intézendők.

„VICTORIA“ biztosító társaság.

Eladó gőzgépek.

Egy tizenhatszázlós erejű alig használt **fekvő gőzgép**;
Egy nyolczlós erejű újonnan felszerelt tökéletes jó állapotban levő **gőzmozdony**;
Egy négylós erejű egész új — állókazánra szerkesztett francia **gőzgép**

(263) (2—2)

Kapható jutányos árak s kedvező feltételek mellett.

Walser Ferencz

első magy. gép- és tűzoltó szerek gyár-, harang- és rézöntődének erdélyországi fiók telepe által Kolozsvárt bel-monostortutza 12. sz.

SCHILD KÁROLY növeldevel egybekötött

mű- és építészipari

Rajz- és mintás-iskolája,

Bécs, VII. Kaiserstrasse 31.

Programok kívánságra ingyen küldetnek meg.

Tanulók bármely időben felvétetnek.

Bécs, 1877.

(267)

Az igazgatóság.

Cs. k. szab. villámhárítókat,

házitáviratokat,

villamosokat és légnyomtatásokat,
bevezető- és fizikai készülékeket,
valamint minden ebbe való anyagszereket legelőszóbban, jóminőségben és jótállás mellett szállít.

Leitner és Stöckel,

Bécs, Stadt. Wallfischgasse 11.

Árjegyzékek és előírások ingyen és bérmentesen. Bizonyítványok felmutathatók. Felszerelési munkák adtak.

(178)

21—24)

Névtelen

de azért eddig még is

förlámulhatlan az hajfestőszerm,

melylyel egyszer befestés által a szürkülő hajnak és száknak káros következmény nélkül szép szőke, barna vagy fekete színt lehet adni.

A valódi becs sem a szabadalomban, sem valamey idegen nyelvből vett csillogó elnevezésben van, minélővga nem eafizáson föl a mondott dolgok egyikével sem hajfestőszert. Csak megjegyzem a magam sokévi használatnak alapján, hogy a fennebb mondottak igazságon nyugoznak a kívánsra megküldöm bérmentve a borosói elemző-vegytani laboratorium bizonyítványát annak ártalmatlanságáról és tartósságáról. A festőszerm nem folyadék, mint a legűbb különféle néven hirdett készítmények: a hajnak sohasem adja a sajátos fémzint, szaga nem támadia meg használat közben, vagy használat után az idegeket; a fohérszint és a bőr nem fogja meg, míg a hajba úgy beleezi magát, hogy szappan vagy lugal sem lehet lemosni; sőt még más festőszerek elrontott, fém: vagy zölös-sárga színt kapott hajak a kívánt színt nyerek az én festőszerm által. De ez nemcsak ártalmatlan, hanem még meg is akadályozza a hajhullást; előmozdítja a haj növést, mivel a korpa képződését elhárítja.

Ára: dobozonként férfi-haj és száknak festésére 2 rt 50 kr. — Nők részére kétszeres doboz 4 rt.

Hasonlóan kitűnőbecsű

Noirceur.

folyékony, egészen ártatlan, teljesen megbízható hajfestőszerm, mely tőmszint soha, haem azonnal és mindig csak szép fekete színt ad, könnyű és egyszerű használati módja után (férfi-haj s száknak 15—20 perc alatt megfesthető) melyet felszerelt, a férfiak tetszés szerint azonnal bealajozhatják hajukat, midál az természetesen ténny nyer.

Ára üvegcsében 2 rt 50 kr. Előrusítók nagyobb megrendeléseknél megfelelő ráudat kapnak.

S z á j v i z,

a szájjüreg és fogak tisztán tartására, aromatikuss szag és izel. Kitűnően hatásos. szer fájós és kellemetlen szagú fogak rothadására s meggyengülésére ellen.

Egy üveg ára 50 kr. Megrendelések legalább is két üvegbe teendők egyezorren. Oly megrendelések, melyeknél a kívánt szőke, vagy barna színárnyalatnak megfelelő hajminta beküldetik, készírtetés vagy postai utánvét mellett gyorsan s pontosan eszközöltetnek s alólirt készírtőhöz intézendők.

Golob M.

Bécs, 9. ker. Berggasse Nr. 8.

(72)

(11—

A legnagyobb kalap és czipő raktár

CSAPÓ SÁNDOR

NAGY BAZÁRJÁBAN

a főtéren, a „Nemzeti szálloda alatt,

férfi, női- és gyermek-czipők dús raktára

minden versenyt kizáró minőségben és jutányos árban.

Legdúsabb választéku, új divat szerint készült,

férfi- és gyermek selyem- és posztókalap-raktár

Egészen újan berendezett

férfi üngök, gallérok, kézelők, selyem nyakkendők és kesztyűk dús választéku raktárát, különösen ajánlja a n. érd. t. cz. közönség becses figyelmébe.

Nyergek, lovaglóeszközök, fegyverek, revolverek és vadászkészletek.

Nyomatott Stein János m. k. egyetemi nyomdászánál az ev. ref. tanoda betűivel Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.